

Fossielen op postzegels II

door Dr C.F. Winkler Prins
Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie, Leiden

In het tweede deel van deze redelijk complete opsomming van op postzegels afgebeelde fossielen worden Vertebrata (gewervelde dieren) behandeld.

De gewervelde dieren worden gekenmerkt door een centraal zenuwstelsel (chorda: ruggemerg) en een inwendig skelet, dat uit (kraak)been is opgebouwd. Zowel de vissen, de vogels, als de viervoeters (inclusief de mens) behoren hiertoe. Deze aflevering bestrijkt de postzegels met vissen, amfibieën en reptielen als thema.

Pisces (vissen)

Placodermi (pantservissen)

Placodermi gen. & sp. indet.; Siluur-Devoon; wereldwijd.

Reconstructie (zwemmende pantservissen als bijbeeld): Ascension, 1982, YT 307-310; Falkland Eilanden, 1982, YT 344-347; Mauritius, 1982, YT 552-555; St Helena, 1982, YT 355-358.

Dinichthyidae

Dinichthys sp.; Onder-Devoon; wereldwijd.

Reconstructie: Nicaragua, 1987; Polen, 1966, YT 1506 (afb. 20).

Elasmobranchii (kraakbeenvissen): Selachii (haaien); Lamnidae

Procarcharodon megalodon (Agassiz, 1843)

Tertiair, Eoceen - Pliocene; Angola, Farol das Lagostas.

Tand: Angola, 1970, YT 566 (afb. 21).

Reuzenhaai; Tertiair; wereldwijd.

Reconstructie: Arabië (Qaiti), 1968, YT 101.

Choanichthyes (beenvissen): Actinopterygii

Actinopterygii gen. & sp. indet.; Tertiair, Onder-Oligoceen; Libië, Jabal al Hasawinah.

Skelet: Libië, 1985, YT 1484.

Mesozoicum - Recent; wereldwijd.

Reconstructie (school vis als bijbeeld): San Marino, 1965, YT 648 (links onder + rechts onder?), 651 (rechts boven + links onder; afb. 9); Tanzania, 1987; Vietnam, 1979, YT 146.

Semionotiformes

Dapedium sp.; Onder-Jura, Toarcien; Europa, Luxemburg.

Skelet: Luxemburg, 1984, YT 1060.

Aspidorhynchiformes

Vinctifer comptoni (Agassiz, 1841)

Boven-Krijt; Brazilië, Chapada do Araripe.

Skelet: Brazilië, 1975, YT 1156.

Clupeoidei (haringachtigen)

Clupea hungarica Kramberger, 1902

Oes haring; Tertiair, Mioceen; Hongarije, Rakòs.

Skelet: Hongarije, 1969, YT 2058.

Perciformes

Mene psarianosi Symeonidis, 1970

Tertiair, Neogeen, Tortonien; Griekenland.

Skelet: Griekenland, 1979, YT 1335 (afb. 22).

Mene rhombea (Volta, 1794)

Tertiair, Neogeen; Europa.

Reconstructie: Monaco, 1985, YT 1474.

Chaetodontiformes

Chaetodon hoeferi (Gorjanovic-Kramberger, 1905)

Onder-Trias; Oostenrijk, Hallein.

Skelet: Joegoslavië, 1985, YT 1974.

Acanthuroidei

Archaeoteuthis glaronensis Wettstein, 1886

Tertiair, Oligoceen; Zwitserland, Glarus.

Skelet: Zwitserland, 1961, YT 679.

Pleuronectiformes

Numidiopleura enigmatica Gaudant & Gaudant, 1969

Tertiair, Midden-Eoceen; Tunesië.

Skelet: Tunesië, 1982, YT 969 (afb. 23).

Dipnoi (longvissen): Ceratodiformes

Microceratodus angolensis Teixeira, 1954

Trias; Angola.

Skelet: Angola, 1970, YT 567.

Crossopterygii (kwastvinnigen): Osteolepiformes

Eusthenopteron sp.; Boven-Devoon; Noord-Amerika, Europa.

Reconstructie: Polen, 1966, YT 1507.

Amphibia (tweeslachtige dieren)

Deze uit de kwastvinnige vissen ontstane primitieve viervoeters kunnen op het land leven, maar zijn voor hun voortplanting aangewezen op het water.

Ichthyostegidae

Ichthyostega sp.; Boven-Devoon; Groenland.

Reconstructie: Polen, 1966, YT 1508.

Capitosauridae

Mastodonsaurus giganteus (Jaeger, 1828)

Trias, Muschelkalk; Duitsland.

Reconstructie: Polen, 1966, YT 1509 (afb. 24); Kamboedja (= Kampuchea), 1986, YT 620.

Urodela (salamanders): Cryptobranchidae

Andrias scheuchzeri (Holt, 1831)

Dit beroemde fossiel werd oorspronkelijk door Scheuchzer in 1731 beschreven als "homo diluvii tristo testis" (d.w.z. een arme zondaar, die getuige was van de zondvloed). Het origineel ligt in het Teylers Museum te Haarlem. Tertiair, Boven-Mioceen; Zwitserland, Oeningen.

Skelet: Zwitserland, 1959, YT 629 (afb. 25).

Anura (kikvorsachtigen): Pipidae

Xenopus hasaunus Spinar, 1984

Tertiair, Onder-Oligoceen; Libië, Jabal al Hasawinah.

Skelet: Libië, 1985, YT 1485.

Palaeobatrachidae

Palaeobatrachus diluvianus Goldfuss, 1831

Tertiair, Eoceen - Mioceen; Europa.

Skelet: Duitsland (DDR), 1978, YT 2041.

Palaeobatrachus (Hekabatrachus) grandipes (Giebel, 1851)

Tertiair, Eoceen - Mioceen; Europa, Tsjechoslowakije.

Skelet: Tsjechoslowakije, 1968, YT 1658 (afb. 26).

Reptilia (kruipende dieren)

Cotylosauria: Seymouriidae

Seymouria sp.; Onder-Perm; Noord-Amerika, Texas.

Reconstructie: Vietnam, 1984, YT 527E.

Synapsida: Moschopidae

Moschops sp.; Midden - Boven-Perm, Karroo Serie; Zuid-Afrika.

Reconstructie: Congo, 1975, YT 401.

Endothiodontidae

Endothiodon sp.; Boven-Perm, Karroo Serie; Mozambique, Maniamba.

Skelet + reconstructie: Mozambique, 1971, YT 557 (afb. 27).

Oudenodontidae

Oudenodon sp.; Boven-Perm, Karroo Serie; Zuid-Afrika, Fort Beaufort.

Reconstructie: Zambia, 1973, YT 93.

Kannemeyeriidae

Zambiasaurus sp.; Perm, Karroo Serie; Afrika, Zambia.

Schedel: Zambia, 1973, YT 95.

Lystrosauridae

Lystrosaurus cf. **murrayi** (Owen, 1870)

Onder-Trias, Karroo Serie; Zuid-Afrika, Antarctica.

Reconstructie: Brits Antarctica, 1982, YT 112; Rep. Zuid-Afrika, 1982, YT 528, bl 14.

Rubidgeidae

Rubidgea sp.; Boven-Perm; Zuid-Afrika.

Reconstructie: Zambia, 1973, YT 93.

Galesauridae

Thrinaxodon cf. **liorhinus** Seeley, 1894

Onder-Trias, Karroo Serie; Zuid-Afrika, Oranje Vrijstaat, Thaba Nchu.

Reconstructie: Rep. Zuid-Afrika, 1982, YT 530, bl 14.

Cynognathidae

Cynognathus cf. **crateronotus** Seeley, 1895

Onder-Trias, Karroo Serie; Zuid-Afrika, Transkei.

Reconstructie: Polen, 1966, YT 1510 (afb. 28).

Trirachodontidae

Sauroctonus cf. **progressus** (Hartmann-Weinberg, 1938)

Boven-Perm, Boven-Tatarien, Semen Formatie; USSR, Tataarse ASSR, Ilinsky.

Reconstructie: Kamboedja (= Kampuchea), 1986, YT 619.

Traversodontidae

Luangwa drysdalli Brink, 1963

Midden-Trias, N'tawere Formatie; Zambia, Boven-Luangwa Vallei.

Schedel: Zambia, 1973, YT 96.

Tritylodontidae

Tritylodon longaevis Owen, 1884

Boven-Trias; Afrika.

Voetsporen + reconstructie: Lesotho, 1969, YT 180.

Pareiasauridae

Bradysaurus cf. **baini** (Seeley, 1894)

Perm, Karroo Serie; Zuid-Afrika, Beaufortvlakte, Letjeschbosch.

Reconstructie: Rep. Zuid-Afrika, 1982, YT 527, bl 14.

Ichthyopterigia: Mesosauridae

Mesosaurus sp.; Onder-Perm; Zuid-Amerika, Zuid-Afrika.

Reconstructie: Polen, 1965, YT 1426.

Sauropterygia: Plesiosauridae

Cryptocleidus sp.; Boven-Jura, Oxfordien; Europa, Groot-Britannië.

Reconstructie: Polen, 1965, YT 1424; Volksrep. Congo, 1975, YT 403.

Elasmosaurus sp.; Boven-Krijt; Eurazië, Noord-Amerika.

Reconstructie: San Marino, 1965, YT 648.

Plesiosaurus sp.; Jura; Europa.

Reconstructie: strijd met *Ichthyosaurus*, naar gravure uit Jules Vernes "Naar het middelpunt der aarde": Monaco, 1955, YT 433; idem: Nicaragua, 1978, YT 1106; Vietnam, 1979, YT 146.

Wellesiosaurus suzukii Hasegawa & Obata

Boven-Krijt; Japan.

Skelet: Japan, 1977, YT 1241.

Pliosauridae

Kronosaurus sp.; Onder-Krijt; Australië.

Reconstructie: Rep. Equatoriaal Guinea, 1979, YT 122 bl.

Thaumatosauroidea

Thaumatosauroidea victor

Midden-Jura; Eurazië.

Reconstructie: San Marino, 1965, YT 651 (afb. 9, deel I).

27

28

29

31

30

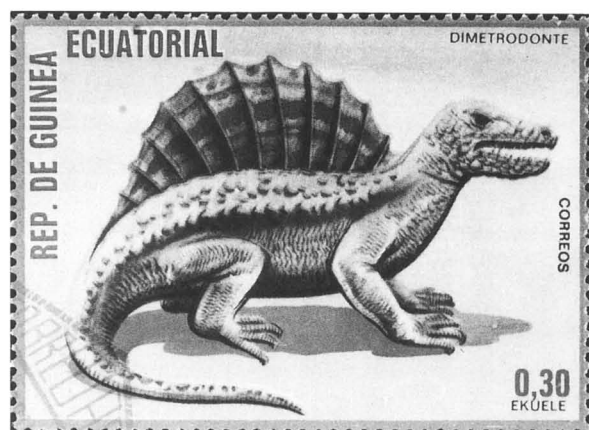
33

34

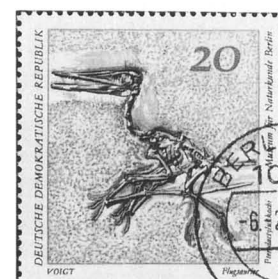
32

35

36

37

Ichthyosauroida (vishagedissen)

Ichthyosauroida? gen. et sp. indet.; Jura - Krijt; wereldwijd.

Reconstructie (school vishagedissen? als bijbeeld; dit kunnen ook vissen zijn): San Marino, 1965, YT 648 (rechts onder).

Ichthyosauridae

Ichthyosaurus sp.; Jura; Europa, Zuid Amerika.

Reconstructie (strijd met *Plesiosaurus*; naar gravure uit Jules Vernes "Naar het middelpunt der aarde"): Monaco, 1955, YT 433; Nicaragua, 1978, YT 1106.

Stenopterygiidae

Stenopterygius sp.; Onder - Midden Jura; Europa.

Reconstructie: San Thomas & Principe, 1982, YT bl 34.

Dermatemydidae

Mongolemys elegans Khosatzky & Mlynarski, in Kielan-Jaworowska, 1971

Boven-Krijt; Mongolië, Gobi Woestijn.

Reconstructie: Mongolië, 1977, YT 901.

Placochelydidae

Placochelys placodonta Jaekel, 1902

Trias, Onder-Keuper; Hongarije, Veszprém.

Reconstructie: Hongarije, 1969, YT 2062.

Lepidosauria: Mosasauridae

Mosasaurus sp. Dit is de beroemde Maashagedis, die bij Maastricht gevonden is en door het Franse leger aan het eind van de 18de eeuw werd meegenomen naar Parijs, waar hij nu nog te zien is. Boven-Krijt, Maastricht; Nederland, Maastricht, Pietersberg.

Reconstructie: Vietnam, 1979, YT 151 (afb. 29).

Angolasaurus locagei Telles Antunes, 1964

Boven-Krijt; Angola, lembe.

Schedel + reconstructie: Angola, 1970, YT 560 (afb. 30).

Tylosaurus sp.; Boven-Krijt; wereldwijd.

Reconstructie: Arabië (Quaiti), 1968, YT 101.

Serpentes (slangen)

Pachyophis woodwardi Nopcsa, 1923

Boven-Krijt, Neocom; Joegoslavië, Dinariden.

Skelet: Joegoslavië, 1985, YT 1973.

Archosauria: Steganolepididae

Euparkeria cf. *capensis* Broom, 1913

Midden-Trias; Zuid-Afrika.

Reconstructie: Rep. Zuid-Afrika, 1982, YT 529 (afb. 17, deel I), bl 14.

Crocodylidae (krokodillen)

Crocodylus rhombifer

Kwartair (in deze eeuw uitgestorven); Cuba.

Reconstructie: Cuba, 1982, YT 2393.

Pholidosauridae

Sarcosuchus imperator de Broin & Taquet, 1966

Boven-Krijt; Niger.

Skelet: Niger, 1977, YT 381.

Dinosauria. De dinosauriërs zijn kenmerkend voor het Mesozoïcum: het tijdperk van de reptielen (afb. 31). De grootste landdieren, die ooit geleefd hebben, behoren tot deze groep. Zij waren ten dele bepantserd en gehoornd.

Dinosauriër-ei; Mesozoïcum.

Fantasie-tekening: Gambia, 1984, YT 509.

Sauriër gen. & sp. indet.; Mesozoïcum.

Voetsporen: Lesotho, 1984, YT 507.

Theropoda: Carnosauria

Carnosauria gen. & sp. indet.; Trias, Karroo Serie; Afrika.

Voetsporen: Lesotho, 1984, YT 509. Reconstructie: Cuba, 1985, YT 2598? (afb. 32); Cuba, 1987.

Megalosauridae

Allosaurus sp.; Boven-Jura; Noord-Amerika.

Reconstructie: Arabië (Fujeira), 1968, YT 78; (Manama), 1972, YT 65, bl 135 (kop in rand); USA, 1970, YT 893 (afb. 31a, rechtsboven, 2 ex.); Vietnam, 1984, YT 527A.

Gryponygidae

Gryponyx sp.; Boven-Trias; Afrika.

Voetsporen + reconstructie: Lesotho, 1969, YT 178.

Tyrannosauridae

Tarbosaurus cf. *bataar* Maleev, 1955

Boven-Krijt, Nemegt Formatie; Mongolië, Gobi Woestijn.

Reconstructie: Arabië (Quaiti), 1968, YT 101; Kamboja (= Kampuchea), 1986, YT 623; Mongolië, 1966, YT 405; Polen, 1965, YT 1432. Skelet bij opgraving: ? Polen, 1980, YT 2508.

Tyrannosaurus cf. *rex* Osborn, 1905

Boven-Krijt; Noord-Amerika.

Reconstructie: Arabië (Quaiti), 1968, YT 101; Volksrep. Congo, 1975, YT 402; Cuba, 1985, YT 2603?; 1987; Dahomey, 1974, YT pa 225; Maledieven, 1972, YT 381; Polen, 1965, YT 1432; San Marino, 1965, YT 649; San Thomas & Principe, 1982, YT 698; Vietnam, 1979, YT 149.

Coelurosauria: Coeluridae

Compsognathus cf. *longipes* Wagner, 1859

Boven-Jura, Malm; Duitsland, Solnhofen.

Reconstructie: USA, 1970, YT 893 (afb. 31b, rechtsonder, erg klein).

Sauropodomorpha

Sauropodomorpha gen. & sp. indet.; Mesozoïcum; Afrika.

Voetsporen: Lesotho, 1969, YT 177; 1984, YT 507. Reconstructie: Kuwait, 1983, YT 919-919: Libië, 1983, YT 1124 (kindertekening).

Prosauropoda: Plateosauridae

Plateosaurus sp.; Boven-Trias, Keuper; Europa, Afrika.

Reconstructie: Arabië (Fujeira), 1968, YT 78; (Manama), 1972, YT 65; Lesotho, 1969, YT 179 (+ voetsporen); Tanzania, 1987.

Lufengosaurus huenei Young, 1940

Boven-Trias, Onder Lufeng Serie; China, Yunnan provincie, bij Lufeng Hsien.

Skelet + reconstructie: China, 1958, YT 1128.

Thecodontosauridae

Massospondylus sp.; Boven-Trias, Karroo Serie; Afrika.

Voetsporen + reconstructie: Lesotho, 1969, YT 181.

Sauropoda (brontosauriërs): Atlantosauridae

Apatosaurus sp. Ook bekend onder de namen *Brontosaurus* en *Atlantosaurus*: Midden - Boven-Jura; Noord-Amerika.

Reconstructie: Arabië (Fujeira), 1972, YT 130?; (Manama), 1972, YT pa 78; (Quaiti), 1968, YT 101; Benin, 1984, YT 607; Cuba, 1985, YT 2598? (afb. 32); Polen, 1965, YT 1425; San Marino, 1965, YT 645; San Thomas & Principe, 1982, YT 699; Tanzania, 1987; USA, 1970, YT 893 (afb. 31c, links, 2 ex.); Vietnam, 1979, YT 147.

Diplodocus sp.; Boven-Jura - Onder-Krijt; wereldwijd.

Reconstructie: Rep. Equatoriaal Guinea, 1979, 122 bl; Hongarije, 1986, YT 3023; Maledieven, 1972, YT 378; San Marino, 1965, YT 646; Vietnam, 1984, YT 527A.

Brachiosauridae

Brachiosaurus cf. *brancai* Janesch, 1914

Boven-Jura - Onder-Krijt; Afrika.

Reconstructie: Volksrep. Congo, 1970, YT 277; Kamboja (= Kampuchea), 1986, YT 622; Polen, 1965, YT 1428; Vietnam, 1984, YT 527H.

Ornithopoda: Lesothosauridae

Lesothosaurus sp.; Midden-Trias, Stormberg Serie; Afrika, Lesotho. Voetsporen: Lesotho, 1984, YT 508. Reconstructie: Volksrep. Congo, 1975, YT 402 (achtergrond).

Heterodontosauridae

Heterodontosaurus sp.; Boven-Trias, Cave Zandsteen; Zuid-Afrika. Reconstructie: Rep. Zuid-Afrika, 1982, bl 14 (rand).

Iguanodontidae

Iguanodontidae gen. & sp. indet.; Jura - Krijt; wereldwijd.

Reconstructie: Cuba, 1987, (achtergrond).

Camptosaurus sp.; Boven-Jura; Noord-Amerika, Europa.

Reconstructie: USA, 1970, YT 893 (afb. 31d, rechts, onder het midden, kijkt naar rechts)

Iguanodon sp.; Onder-Krijt; Europa.

Reconstructie: Cuba, 1985, YT 2599?; Duitsland (Berlijn), 1977, YT 514-517 (beeld); Rep. Equatoriaal Guinea, 1987; Mali, 1984, YT 504, 507; San Marino, 1965, YT 652; Vietnam, 1979, YT 148; Yemen, 1971, YT pa 134 bl.

Iguanodon bernissartensis Boulenger, 1881

Onder-Krijt, Wealden; België, Bernissart.

Skelet: België, 1966, YT 1374.

Ouranosaurus nigeriensis Taquet, 1975

Onder-Krijt, Aptien; Niger, Gadoufaoua.

Skelet: Niger, 1976, YT 381 (afb. 33).

Hadrosauridae

Anatosaurus sp.; Krijt; Noord-Amerika.

Reconstructie: Benin, 1984, YT 606.

Saurolophidae

Saurolophus cf. *angustirostris* Rozhdestvenskii, 1952

Krijt; Mongolië, Gobi Woestijn.

Reconstructie: Mongolië, 1967, YT 409.

Parasaurolophus sp.; Boven-Krijt; Noord-Amerika.

Reconstructie: Cuba, 1987 (achtergrond); San Thomas & Principe, 1982, YT 695.

Corythosaurus sp.; Boven-Krijt; Azië, Noord-Amerika.
Reconstructie: Cuba, 1985, YT 2602; 1987; Rep. Equatoriaal Guinea, 1979, YT 122; Polen, 1965, YT 1430; Vietnam, 1984, YT 527D.

Ceratopsia: Psittacosauridae
Psittacosaurus mongoliensis Osborn, 1923
Onder-Krijt, Onda Sair Formatie; Mongolië, Gobi Woestijn.
Reconstructie: Mongolië, 1977, YT 903.

Protoceratopsidae
Protoceratops cf. **andrewsi** Grauger & Gregory, 1923
Boven-Jura - Onder-Krijt; Mongolië, Gobi Woestijn.
Reconstructie: Mongolië, 1967, YT 407 (met eieren; afb. 34).

Ceratopsidae
Monoclonius sp.; Boven-Krijt, Oldman Formatie; Canada, Alberta.
Reconstructie: Cuba, 1985, YT 2601?

Styracosaurus sp.; Boven-Krijt, Oldman Formatie; Canada, Alberta.
Reconstructie: Arabië (Manama), 1972, YT 65; Cuba, 1987; Rep. Equatoriaal Guinea, 1979, YT 122; Polen, 1965, YT 1429; Vietnam, 1984, YT 527B.

Triceratops horridus (Marsh, 1889)
Boven-Krijt; Noord-Amerika.
Schedel: Arabië (Fujeira), 1972, YT bl .. (rand). Reconstructie: (Fujeira), 1968, YT 78; 1972, YT 130?; Cuba, 1987; Rep. Equatoriaal Guinea, 1979, YT 122; 1987; Maledieven, 1972, YT 379; Mali, 1984, YT 509; Nicaragua, 1987; San Marino, 1965, YT 653; San Thomas & Principe, 1982, YT 697; Vietnam, 1979, YT 152.

Ankylosauria: Ankylosauridae
Ankylosaurus sp.; Boven-Krijt, Hell Creek Formatie; Noord-Amerika.
Reconstructie: Rep. Equatoriaal Guinea, 1975, YT 122.

Scolosaurus ? sp.; Boven-Krijt, Oldman Formatie; Canada, Alberta.
Reconstructie: Cuba, 1987.

Talarurus sp.; Krijt; Mongolië, Gobi Woestijn.
Reconstructie: Mongolië, 1967, YT 406.

Stegosauria: Stegosauridae
Stegosauridae gen. & sp. indet.; Boven-Jura - Boven-Krijt; wereldwijd.
Reconstructie (bijbeeld rechts): Ascension, 1982, YT 307-310; Falkland Eilanden, 1982, YT 344-347; Mauritius, 1982, YT 552-555; St Helena, 1982, YT 355-358.

Stegosaurus cf. **stenops** Marsh, 1877
Boven-Jura - Onder-Krijt; Noord-Amerika.
Reconstructie: Arabië (Fujeira), 1968, YT 78; 1972, YT 130?; (Manama), 1972, YT 65; Volksrep. Congo, 1975, YT 404; Cuba, 1985, YT 2600?; Dahomey, 1974, YT pa 224; Rep. Equatoriaal Guinea, 1979, YT 122, 1987; Maledieven, 1972, YT 376; Polen, 1965, YT 1427; San Marino, 1965, YT 650; San Thomas & Principe, 1982, YT 696; Tanzania, 1987; USA, 1970, YT 893 (afb. 31e, in het midden, met rugplaten); Vietnam, 1979, YT 150.

Kentrosaurus sp.; Boven-Jura; Afrika.
Reconstructie: Volksrep. Congo, 1970, YT 275.

Synapsida: Sphenacodontidae
Dimetrodon sp.; Onder-Perm; Noord-Amerika.
Reconstructie: Arabië (Fujeira), 1968, YT 78; (Manama), 1972, bl 135 (in rand); Rep. Equatoriaal Guinea, 1979, YT 122 (afb. 35); Maledieven, 1972, YT 377; Mali, 1984, YT 503, 506; Nicaragua, 1987; San Thomas & Principe, 1982, YT 700; Vietnam, 1984, YT 527G.

Edaphosauridae
Edaphosaurus sp. Ook wel *Naosaurus* genaamd: Perm; wereldwijd.
Reconstructie: Arabië (Fujeira), 1968, YT 78, pa 18; 1972, YT 130?; Cuba, 1987; Polen, 1965, YT 1423.

Edaphosaurus cf. **pogonias** Cope, 1882
Boven-Perm; Noord-Amerika.
Reconstructie: Kambodja (= Kampuchea), 1986, YT 618.

Pterosauria (vliegende reptielen): Rhamphorhynchidae
Rhamphorhynchus cf. **gemmingi** von Meyer, 1846
Boven-Jura, Malm; Duitsland, Solnhofen.
Reconstructie: Kambodja (= Kampuchea), 1986, YT 621.

Rhamphorhynchus cf. **kokeni** Plieninger, 1907
Boven-Jura, Malm; Duitsland, Solnhofen.
Reconstructie: Arabië (Quaiti), 1968, YT 96; Dahomey, 1974, YT pa 223; Rep. Equatoriaal Guinea, 1979, YT 122; Maledieven, 1972 (in blokrand); Polen, 1965, YT 1431; USA, 1970, YT 893; Vietnam, 1984, YT 527C.

Ornithocheiridae
Pteranodon sp.; Boven-Krijt; Noord-Amerika.
Reconstructie: Arabië (Manama), 1972, YT bl 135 (in rand); Cuba, 1985, YT 2597?; Rep. Equatoriaal Guinea, 1979, YT 122; Maledieven, 1972, YT 380; Nicaragua, 1987; San Marino, 1965, YT 647; San Thomas & Principe, 1982, YT bl 34; Tanzania, 1987; Vietnam, 1979, YT 153 (afb. 36).

Pterodactylidae
Pterodactylus kochi (Wagner, 1837)
Boven-Jura, Malm; Duitsland, Solnhofen.
Skelet: Duitsland (DDR), 1973, YT 1521 (afb. 37).

Aanvulling op Fossielen op postzegels I
Araucarioxylus ? sp. (of *Dadoxylon* ? sp.) Het zegel van Mozambique is ook met opdruk verschenen in 1975, YT 587.

LITERATUUR

Halstead, L.B. & J.: Dinosaurs. Bladford Press, Poole (1981).
Zie ook de literatuurlijst aan het einde van de eerste aflevering (dec. 1987)

GEOLOGIE VOOR IEDEREEN

Fossielen verzamelen II

door G. Zuidema

In de eerste aflevering van deze serie hebben we in gedachten een bezoek gebracht aan een mergelgroeve in Zuid-Limburg. Dit keer willen we gaan zoeken langs de kusten.

Vele kusten geven verrassende mogelijkheden. Ze bieden daarbij het gemak, dat we deze vindplaatsen over het algemeen zonder toestemming te vragen kunnen betreden. Hier staat tegenover, dat we vaak het getij in de gaten zullen moeten houden. We zullen onze zoektocht in het noorden beginnen en naar het zuiden afzakken.

We weten inmiddels waarschijnlijk al, dat er enkele hoofdgroepen van gesteenten bestaan. Twee ervan, de stollingsgesteenten en de metamorfe gesteenten, laten

we hier buiten beschouwing. Deze zijn over het algemeen kristallijn en bevatten geen fossielen. In de derde groep, de afzettings- of sedimentgesteenten, kunnen wel fossielen bewaard zijn gebleven, als de omstandigheden daarvoor gunstig waren.

Wat kunnen we in het hoge noorden verwachten? De ondergrond van een groot deel van Scandinavië behoort tot de oudste continentale gebieden, het zg. Baltische Schild. Dit bestaat voornamelijk uit kristallijne, al of niet metamorfe gesteenten. Aan de randen van dit schild komen hier en daar fossilhoudende sedimentgesteenten aan het oppervlak voor. Dit is o.a. het geval in Noorwegen, in de zg. Osloflek, hier en daar op het Zweedse vasteland en op de Zweedse eilanden Gotland en Öland in de Oostzee, die zeer fossilrijk zijn. In deze